

तात्त्विका विभागणी

प्रथमवर्ष कला - मराठी

वाङ्मय प्रकार - कादंबरी व कथा

द्वितीयसत्र - पाच कथाकार - संपादक वि. स. खोडकेकर,
कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.

घटक	तात्त्विका
अ] अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये.	१०
१] कथा म्हणजे काय ते समजावून घेणे.	०१.
२] कादंबरी, नाटक इ. गद्य वाङ्मय प्रकारापेक्षा कथेचे वेगळेपण कोणते ते समजावून घेणे.	०२
३] कथा वाङ्मय प्रकाराचे विविध घटक- कथानक, व्यक्तिचित्रण, पारंभ-शेवट, प्रसंगवर्णन, संदर्भ, भाषाशैली इ. घटकांची माहिती करून घेणे.	०३
४] कथेचे प्रमुख प्रकार - स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०२
५] मराठी कथेतील प्रमुख स्थित्यंतरे समजावून घेणे.	०२
ब] पाच कथाकार घटक विश्लेषण -	३०
१] पाच कथाकार कथा संग्रहातील कथांचा आशय व मांडणी.	०५
२] पाच कथाकार कथा संग्रहातील कथांमधील व्यक्तिचित्रे	०५
३] पाच कथाकार कथा संग्रहातील कथांतील प्रसंगवर्णने	०५
४] पाच कथाकार कथा संग्रहातील कथांमधील संदर्भ	०५
५] पाच कथाकार कथा संग्रहातील कथाकारांच्या कथेची वैशिष्ट्ये.	०५
६] पाच कथाकार कथा संग्रहातील कथांची भाषाशैली	०५

एकूण १०+३० = ४०

तासिका विभागणी

प्रथमदवी कला - मराठी [जुलै, १९९७ पासून]

वाङ्मय प्रकार - कादंबरी व कथा

प्रथमसत्र - बनगरवाडी - व्यंकटेश माडगुळकर, मीरा प्रकाशन पुणे

घटक	तासिका
अ) अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्टे	१२
१] कादंबरी म्हणजे काय ते समजावून घेणे	०१
२] कथा, छोटक इ. गद्य वाङ्मय प्रकारापेक्षा कादंबरीचे वेगळेपण कोणते ते समजावून घेणे	०२
३] कादंबरी या वाङ्मय प्रकाराचे विविध घटक कथानक, व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, संघर्ष, निवेदन पध्दती, वातावरण निर्मिती, भाषाशैली इ. घटकांची माहिती करून घेणे	०५
४] कादंबरीचे प्रमुख प्रकार - स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे	०२
५] मराठी कादंबरीतील स्थित्यंतरे समजावून घेणे	०२
ब) "बनगरवाडी" घटक विश्लेषण	२८
१] बनगरवाडी कादंबरीचा आशय व मांडणी.	०९
२] बनगरवाडी कादंबरीतील व्यक्तिरेखा.	०४
३] बनगरवाडी कादंबरीतील प्रसंगवर्णन	०९
४] बनगरवाडी कादंबरीतील संघर्ष	०४
५] बनगरवाडी कादंबरीतील निवेदन पध्दती व संवाद	०४
६] बनगरवाडी कादंबरीतील भाषाशैली	०४
७] बनगरवाडी कादंबरीचे वेगळेपण	०४

एकूण २८ + १२ = ४०

प्रथमवर्ष वाणिज्य मराठी
प्रेमाच्या गावा जावे [नाटक] - वसंत कानेटकर

सत्र पहिले

<u>घटक</u>	<u>तासिका</u>
अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये-	
१] नाटक या साहित्य प्रकाराचे इतर साहित्य प्रकाराहून असलेले वैशिष्ट्येण समजावून घेणे .	०२
२] नाटकाची रचना, तंत्र व प्रकार यांचा स्थूल परिचय करून घेणे.	०२
३] मराठी नाट्य परंपरेचा स्थूल परिचय करून घेणे.	०२
४] नाटकाच्या प्रकारांचा स्थूल परिचय करून घेणे.	०२
५] सुखात्तिक या नाटक प्रकाराचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०२
ब] घटक विश्लेषण	
१] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकाचे कथानक	०६
२] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकातील व्यक्तिचित्रण	०६
३] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकातील संघर्ष.	०६
४] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकातील संवाद	०४
५] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकाची भाषाशैली.	०६
६] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकातील चिनोदाचे स्वरूप	०४
७] प्रेमाच्या गावा जावे नाटकाचा प्रारंभ व शेवट	०६

एकुण ४०

सत्र दुसरे [उपयोजित मराठी]

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये-	
१] भाषिक कौशल्याचे विविध अविष्कार व संपर्क माध्यमे यांचा परस्पर संबंध समजावून घेणे व उपयोजन करणे.	०२
२] कार्याभिरुची व व्यावसायिक भाषा व्यवहारासाठी आवश्यक लेखन कौशल्याचे संवादन व उपयोजन करणे.	०२
३] मराठीला कार्याभिरुची, व्यावसायिक कारणांसाठी होणारा वापर, गरज, स्वरूप विशेषांची माहिती करून घेणे.	०२

व) घटक विश्लेषण

१) वाचन कौशल्य	०७
२) लेखन कौशल्य	०४
३) संवाद कौशल्य	०७
४) संपादन कौशल्य	०७
५) पत्रोक्त.	०४
६) सारलेखन	०७
७) आंतर	०५
८) बाहिरात	०५
९) क्षेत्रिय परिभाषे उपयोजन	०२

एकुण ४०

$$\text{एकुण} = \text{प्रथमसत्र-४०} + \text{द्वितीयसत्र-४०} = ८०$$

प्रथम वर्ष कला - मराठी - [तंत्र पहिले]

[जुलै - १९९७ पासून]

सामान्य स्तर - वाङ्मय प्रकार : कादंबरी

नेगलेले पाठ्यपुस्तक - बनगरवाडी - व्यंकटेश माडगूळकर
[मीज प्रकाशन, पुणे.]

- अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे :-
- १] कादंबरी म्हणजे काय, ते समजावून घेणे.
  - २] कथा, नाटक इ. वगैरे वाङ्मय प्रकारांपेक्षा कादंबरीचे वेगळेपणे कोणते ते समजावून घेणे.
  - ३] कादंबरी या वाङ्मय प्रकाराचे विविध घटक :- कथानक, व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन / संघर्ष / निवेदन पध्दती, वातावरण निर्माती, भाषाशैली इत्यादि घटकांची साहित्य कसून घेणे.
  - ४] कादंबरीचे प्रमुख प्रकार - स्वल्प व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.
  - ५] मराठी कादंबरीतील स्थित्यंतरे समजावून घेणे.
- ब] "बनगरवाडी" - व्यंकटेश माडगूळकर [मीज प्रकाशन, पुणे] या कादंबरीच्या संदर्भात घटक विश्लेषण :-
- १] "बनगरवाडी" कादंबरीचा आशय व सांडणी.
  - २] "बनगरवाडी" कादंबरीतील व्यक्तीरेखा.
  - ३] "बनगरवाडी" कादंबरीतील प्रसंगवर्णन.
  - ४] "बनगरवाडी" कादंबरीतील संघर्ष.
  - ५] "बनगरवाडी" कादंबरीतील निवेदन पध्दती व संवाद.
  - ६] "बनगरवाडी" कादंबरीची भाषाशैली.
  - ७] "बनगरवाडी" कादंबरीचे वेगळेपणे.
- क] संदर्भ साहित्य - [प्राध्यापकांसाठी]
- १] मराठी कादंबरी, तंत्र व विकास - वापट व गोडपोले.
  - २] मराठी कादंबरीचे पहिले शतक - कुतूमावती देशपांडे [मुं. म. ग्रंथसंग्रहालय प्रकाशन, मुंबई.]
  - ३] कादंबरीची रचना - श्री. मा. कुलकर्णी.
  - ४] धार आणि काठ - नरहर कुंभकर [विश्वमुख प्रकाशन, पुणे.]
  - ५] कादंबरी - ल. ग. जोग.
  - ६] प्रतिष्ठान - कादंबरी विशेषांक जानेवारी, १९८१.
  - ७] "घुंगलाणी" कादंबरी विशेषांक ऑक्टोबर, १९९६.
  - ८] मराठी प्रादेशिक कादंबरी - मदन कुलकर्णी.

॥ अंतरी वेदु ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव

प्रथम वर्षी अर्थ - मराठी - [सत्र दुतरे] [जुलै १९९७ पासून.]

साप्ताहिक स्वर - साहस्य प्रकार : कथा
नेमलेले पाठ्यक्रम - पांच कथाकार.

संपादक - प्रो. व्हाडिकर [कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.]

अ] अध्ययन व अध्यापनाची इच्छित्ये :-

१] कथा म्हणजे काय, ते समजावून घेणे.

२] कादंबरी, नाटक या साहस्य प्रकारापेक्षा कथेचे वेगळेपण कोणते ते समजावून घेणे.

३] कथा साहस्य प्रकाराचे विविध घटक :-

कथानक, व्यक्तिचित्र, प्रारंभ, शेवट, प्रसंगदर्शन, संदर्भ, भाषाशैली इत्यादि घटकांसाठी उदाहरणे देणे.

४] कथेचे प्रमुख प्रकार - स्वल्प व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.

५] मराठी लेखीत प्रसंगी स्थित्यंतरे समजावून घेणे.

ब] "पाच कथाकार" - संपादक - प्रो. व्हाडिकर या कथासंग्रहाच्या संदर्भात घटक विश्लेषण :-

१] "पाच कथाकार" या कथासंग्रहातील कथांची आकृति व भांडणी.

२] "पाच कथाकार" या कथासंग्रहातील कथांमधील व्यक्तिचित्रे.

३] "पाच कथाकार" या कथासंग्रहातील कथांमधील प्रसंगदर्शन.

४] "पाच कथाकार" या कथासंग्रहातील कथांमधील संदर्भ.

५] "पाच कथाकार" या कथासंग्रहातील कथाकारांच्या कथेची वैशिष्ट्ये.

६] "पाच कथाकार" या कथासंग्रहातील कथांची भाषाशैली.

क] संदर्भ साहित्य :- [प्राध्यापकांसाठी]

१] मराठी कथा उदय आणि विकास - इंदुमती शेवडे.

२] काही मराठी कथाकार - म. ना. अदवंत

३] मराठी ग्रामीण कथा - संपादक - सुर्यकांत

व्हाडिकर, अ. वास साडगुळकर

४] म. सा. पत्रिका - भारतीय साहित्य विशेषांक

५] ग्रामीण कथा - दारूचंद्र कुशाटे.

११ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योतत।
उत्तर मडाराब्द विद्यापीठ, जळगांव

प्रथम वर्ष कला - मराठी - [सत्र पहिले]

सामान्य स्तर - उपयोजित मराठी [पर्यायी अभ्यासक्रम]
[जुलै १९२७ पासून]

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे :-

- १] भाषिक कौशल्याचे विविध आविष्कार व संपर्क माध्यमे यांचा परस्पर संबंध समजावून देणे व उपयोजन करणे.
- २] कार्यालयीन व व्यावसायिक भाषा व्यवहारासाठी आवश्यक लेखन कौशल्याचे तयार व उपयोजन करणे.
- ३] मराठीचा कार्यालयीन व्यावसायिक कामकाजात होणारा वापर, गरज व स्वरूप विद्यार्थ्यांचे माहिती करून देणे.

ब] घटक विश्लेषण :-

उपयोजित मराठी संकल्पना व स्वल्प.

- १] निबंध लेखन - पैयारिक, वर्णनात्मक, कल्पनात्मक, कालित निबंध इत्यादि.
- २] सारांशलेखन - सारांश लेखनाचे प्रयोजन व तंत्र, सारांशलेखनाचे उपयोजन.
- ३] कल्पनाविस्तार - कल्पनाविस्ताराचे प्रयोजन व तंत्र, कल्पनाविस्ताराचे उपयोजन.
- ४] पत्रलेखन - स्वल्प, प्रकार व शैली वैशिष्ट्ये.
अ] कौटुंबिक व सांस्कृतिक संदर्भातील पत्रलेखन
ब] कार्यालयीन व व्यावसायिक पत्रलेखन
[औपचारिक पत्र, स्मरणपत्र, परिपत्रक, प्रमाणपत्र, अधिसूचना, करारपत्र, निवेदनपत्र, आवाहनपत्र]

क] जनसंपर्क माध्यमातील पत्रलेखन -

आकाशवाणी, दूरदर्शन, दृत्तपत्रातील वाचकांची पत्रे

॥ अंतरी वेदू ज्ञानज्योत ॥
 उत्तर महाराष्ट्र विभाषीठ, जळगांव
 प्रथम दर्श जला - मराठी [तंत्र दुसरे]
 [उपयोजित मराठी]

घटक निव्वेक्षण :-

५] जाहिरात लेखन - स्वल्प, प्रकार व पैली वैशिष्ट्ये.

अ] जाहिरातीचे प्रयोजन

ब] जाहिरातीचे स्वयंघ [सतूदा व सादरीकरण]

क] वृत्तपत्र, आकाशवाणी, दुरदर्शन या प्रतार माध्यमांताठी जाहिरात लेखन.

ड] जाहिरातीचे प्रकार [जाव्यात्मक, सांस्कृतिक तंदर्भातील जाहिराती, तंदादात्मक जाहिराती इ.]

६] मुलाखत लेखन :- स्वल्प व प्रकार.

अ] मुलाखतीचे प्रयोजन व तंत्र

ब] मुलाखतीची घटकगणि

क] मुलाखतीचे प्रकार [निवडक मुलाखतीच्या आधारे]

७] लेखनशैलीचे घटक :-

अ] वाङ्मयचार व म्हणी

ब] वृत्त :- छंद, ओवी, अक्षंभ.

मात्रागणवृत्ते - दिंडी, आर्षी, पादाङ्गलक अक्षरगणवृत्ते - शिखरोष्णी, भुजंगप्रवात, मंदाक्रांता, पृथ्वी, शार्दूलपिडिडीत इ.

क] अलंकार - शब्दालंकार - यमक, श्लेष, अनुप्रास, इत्यादि.

अर्थालंकार - उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपक, अयन्हृती, व्यतिरेक, वृष्टांत,

अर्थान्तरन्धास, स्वभाषोक्ती, व्याजस्तुती इत्यादि.

तंदर्भ साहित्य - [प्रामुख्यापुस्तकांती]

१] निबंध शास्त्र व कला - प्र. न. जोशी [चिदर्श मराठवाडा बुक कंपनी]

२] वाङ्मयीन निबंधलेखन, स्वल्प वा साधने - रा. ग. जाधव [कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे]

३] व्यावहारिक मराठी - पुणे विभाषीठ [पुणे] प्रकाशन, पुणे]

४] व्यावहारिक मराठी - तंपादक व. दि. पुंडे, डॉ. कल्याण काळे.

५] व्यावहारिक मराठी - श. रा. जाहिरावाडकर.

६] व्यावहारिक मराठी - तंपादक - प्रकाश परच.

७] व्यावहारिक मराठी - तंपादक - स्नेहल ताजरे [स्नेहवर्धन प्रकाशन.]

८] उपयोजित मराठी - उत्तर महाराष्ट्र विभाषीठ प्रकाशन, १९९२]

९] जार्जलयीन पत्रलेखन - रोहन जोतदार.

१०] समाजभाषी विज्ञान - तंपादक - डॉ. प्रभाकर जोशी [निराली प्रकाशन, पुणे]

११] सुगम मराठी व्याकरण लेखन - मा. रा. वाळी, नितीन प्रकाशन पुणे-३०.

१२] निबंध आणि कल्पना विस्तार - गंगाधर रामचंद्र पाठक, प्रकाशक-बहराम नांगरे, ३ जुना सदाशिव पेठ, पुणे-२.

१३] निबंधाची शाळा - आ. ना. पेडणेकर, अभिनव प्रकाशन, मुंबई.

१४] मराठी लेखन दर्शन - चंद्रहास जोशी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे-३०.

॥ अंतरो पेटू हानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव

प्रथम वर्ष वाणिज्य - मराठी [तंत्र पहिले]

[जुलै १९९७ पासून]

नेमलेले पाठ्यपुस्तक :-

प्रेमाच्या गाथा जादे - [नाटक] - वर्तत कानेटकर

पॉप्युलर प्रकाशन, ३५ सी. पं. आलंदीय मार्ग, मुंबई - ४०० ०३९.

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये :-

- १] नाटक वा वाङ्मय प्रकाराचे इतर वाङ्मय प्रकाराडून असलेले वेगळेपणे समजावून घेणे.
- २] नाटकाची रचना, तंत्र व प्रकार यांचा स्थूल परिचय करून घेणे.
- ३] मराठी नाट्यपरंपरेचा स्थूल परिचय करून घेणे.
- ४] नाटकाच्या प्रकारांचा स्थूल परिचय करून घेणे.
- ५] तुखात्मकता या नाटक प्रकाराचे स्वल्प व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.

ब] घटक विश्लेषण :-

"प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकाच्या संदर्भात.

- १] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकाचे कथानक.
- २] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकातील व्यक्तिचित्रण.
- ३] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकातील संदर्भ.
- ४] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकातील संवाद.
- ५] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकाची भाषाशैली.
- ६] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकातील पिनोदाचे तत्त्व.
- ७] "प्रेमाच्या गाथा जादे" नाटकाचा प्रारंभ व शेवट.

संदर्भ साहित्य :- [प्राध्यापकांताजी]

- १] सुखनाटकाचे साहित्यरूप - सदा क-हाडे.
[लोकवाङ्मयग्रंथ प्रकाशन, मुंबई.]
- २] आलोचना - कॉमेडी विश्लेषण, मार्च, १९७५.
- ३] शो. भा. पवार - "प्रतिष्ठान" नाट्यविश्लेषण
एप्रिल १९७१.

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव
प्रथम वर्ग वाणिज्य - मराठी
[सत्र पुस्तके]

[जुलै १९९७ पासून]

नेमलेले पाठ्यपुस्तक :- उपयोजित क मराठी
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ प्रकाशन, १९९३]

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे :-

- १] भाषिक कौशल्याचे विविध आविष्कार व संपर्क माध्यमे यांचा परस्पर संबंध समजावून घेणे व उपयोजन करणे.
- २] कार्यालयीन व व्यावसायिक भाषा व्यवहारासाठी आवश्यक लेखन कौशल्याचे संपादन व उपयोजन करणे.
- ३] मराठीचा कार्यालयीन, व्यावसायिक कामकाजात होणारा वापर, गरज व स्वल्प विशेषांची माहिती करून घेणे.

ब] घटकविश्लेषण :-

- १] वाचनकौशल्य
- २] लेखनकौशल्य
- ३] संपादन कौशल्य
- ४] संपादन कौशल्य
- ५] पत्रलेखन
- ६] तारलेखन
- ७] भाषांतर
- ८] जाहिरात
- ९] क्षेत्रीय पारभाषी
उपयोजन

सामान्यस्तर वाङ्मय प्रणार - कादंबरी व कथा
[अनगरवाडी व पाठ कथाकार]

जुलै, १९९७ पासून बदललेल्या अभ्यासक्रमाच्या वार्षिक परीक्षांसाठी प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

वेळ - ३ तात

एकूण गुण - १००

- सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२] दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावित.

विभाग पहिला [अनगरवाडी]

प्रश्न १ला	दीर्घोत्तरी एक प्रश्न <u>लिंबा</u>	गुण १८
	दीर्घोत्तरी एक प्रश्न	गुण १८
प्रश्न २ला	पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [६ पैकी ४]	गुण १६
प्रश्न ३ला	पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टीका लिहा. [४ पैकी २]	गुण १६

विभाग दुसरा [पाठ कथाकार]

प्रश्न ४ला	दीर्घोत्तरी एक प्रश्न <u>लिंबा</u>	गुण १८
	दीर्घोत्तरी एक प्रश्न	गुण १८
प्रश्न ५ला	पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [६ पैकी ४]	गुण १६
प्रश्न ६ला	पुढीलपैकी कोणत्याही दोन टीका लिहा. [४ पैकी २]	गुण १६

प्रश्नवर्ष कला - मराठी

सामान्यस्तर - उपयोजित मराठी [पर्यायी अध्यायक्रम]

वेळ - ३ तात

एकूण गुण - १००

सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२] दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग-पहिला

- प्रश्न १ला पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा
[४ पैकी १] गुण-१५
- प्रश्न २ला अ] पुढील उता-याचा १/३ तारांश करा. गुण १०
ब] पुढीलपैकी कोणत्याही एकाचा कल्पनाविस्तार करावा
[४ पैकी १] गुण १०
- प्रश्न ३ला पुढीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा
[५ पैकी ३] गुण १५
- पत्रांच्या विविध प्रकारांवर उपयोजनात्मक प्रश्न

विभाग-दुसरा

- प्रश्न ४था अ] हुत्तपत्रिय जाहिरात लेखनावरील उपयोजनात्मक प्रश्न.
ब] आकाशवाणी जाहिरात लेखनावरील उपयोजनात्मक प्रश्न.
क] दूरदर्शन जाहिरात लेखनावरील उपयोजनात्मक प्रश्न.
गुण १८
- प्रश्न ५था अ] मुलाखत लेखन प्रकारांवर उपयोजनात्मक प्रश्न.
ब] मुलाखत लेखनतंत्रांवर एक प्रश्न. गुण १६
- प्रश्न ६था अ] चारूप्रकार - अर्थ व उपयोजन [४ पैकी २] ४ गुण
ब] म्हणूनी - अर्थ व उपयोजन [४ पैकी २] ४ गुण
क] वक्त - लक्षण व उदाहरण [४ पैकी २] ४ गुण
ड] अलंकार - लक्षण व उदाहरण [४ पैकी २] ४ गुण

उत्तर महाराष्ट्र विधापीठ, जलगांधी

प्रथम वर्ष कला - अभ्यासक्रम.

[१९९७-९८, १९९८-९९, १९९९-२०००]

* प्रथम वर्ष कला - हिन्दी *

पाठ्य पुस्तक - अक्षर यात्रा - उत्तर महाराष्ट्र विधापीठ द्वारा संपादित

- १] व्याकरण - शिंश, वचन, विभक्ति तथा मातृभाषा के प्रभाव से होनेवाली सामान्य भ्रंशें।
- २] निबंध लेखन।
- ३] सार-लेखन।
- ४] वार्ता लेखन।
- ५] पारिभाषिक शब्दावली। ["अक्षर यात्रा" में दी गई है।
- ६] अनुवाद।

संदर्भ ग्रंथ :-

- १] आधुनिक हिन्दी व्याकरण और रचना - वासुदेव नंदन प्रसाद
प्रकाशक - भारती भवन - ११८, विवेकानंद मार्ग, इलाहाबाद।
- २] सुबोध हिन्दी व्याकरण एवं रचना - वीरेन्द्रकुमार गुप्ता
प्रकाशक - एस्. चॉंद एण्ड कंपनी, नई दिल्ली।
- ३] हिन्दी रूप रचना भाग-१ तथा २, प्रधान संपादक - आचार्य नरेन्द्र त्रिवेदी
प्रकाशक - लोक भारती प्रकाशन, इलाहाबाद -१।
- ४] प्रयोजन मूलक व्यावहारिक हिन्दी - डॉ. ओमप्रकाश सिंहल
प्रकाशक - जगतदान एण्ड संस, गांधीनगर, दिल्ली-३१।

प्रथमसर्ष वाणिज्य - मराठी

प्रेमाच्या गाथा जाने [नाटक] व उपयोजित मराठी

जुलै, १९९७ पासून बदललेल्या अभ्यासक्रमाच्या वार्षिक परीक्षांसाठी प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभाजनणी

वेळ-३ तास

एकूण गुण - १००

सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२] दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग-पहिला [प्रेमाच्या गाथा जाने-नाटक]

प्रश्न १ला	दीर्घोत्तरी एक प्रश्न <u>किंवा</u> दीर्घोत्तरी एक प्रश्न	गुण १८
प्रश्न २ला	लघुत्तरी प्रश्न [६ पैकी ४]	गुण १६
प्रश्न ३ला	टीपा लिहा [४ पैकी २]	गुण १६

विभाग-दुसरा [उपयोजित मराठी]

प्रश्न ४था	अ) जाहिरातीवर उपयोजनात्मक प्रश्न ब) पत्रलेखन उपयोजनात्मक प्रश्न क) लेखन कौशल्य	६ गुण ६ गुण ६ गुण
		- १८ गुण
प्रश्न ५था	अ) संपादन कौशल्य - ८ गुण ब) वाचन कौशल्य - ८ गुण	१६ गुण
प्रश्न ६था	अ) संपादन कौशल्य - ४ गुण ब) सार लेखन - ४ गुण क) आर्थांतर - ४ गुण ड) क्षेत्रिय परिभाषेचे उपयोजन - ४ गुण	१६ गुण

-----x x x x x-----

* प्रथम वर्ष वाणिज्य - हिन्दी *
=====

पाठ्य पुस्तक - अर्थवत्ता - उत्तर महाराष्ट्र विभाषीठ द्वारा संगठित

प्रयोजन मूलक हिन्दी पाठ्यविषय -

- [अ] --[१] शास्त्री तथा सामान्य पत्रोचार।
[२] ज्ञापन।
[३] अर्ध सरकारी पत्र।
[४] छुट्टी से संबंधित आवेदन पत्र।
[५] नौकरी के लिए आवेदन पत्र।
[६] पूजाछ के पत्र।
- [आ] तार लेखन।
- [इ] पारिभाषिक शब्दावली।
- [ई] व्याकरण और भाषा ज्ञान - लिंग, वचन, कारक, अव्यय और कारक
दिन्ह की गलतियों, तत्सम शब्दों का सही प्रयोग।
- [उ] निबंध-लेखन।
- [ऊ] मसौदा लेखन-कावलिख आदेश, परिपत्र, अधिसूचना, तार।

=====

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जलगाँव।

पाठ्यक्रम समिती

प्रथम वर्ष कला [जून, १९९७ पासून]

प्रयोजन मूलक हिन्दी.

[१] प्रयोजनमूलक हिन्दी - स्वरूप एवं उद्देश्य।

[२] मानक हिन्दी वर्तनी -

[क] मानक लिपि - केन्द्रीय हिन्दी निदेशालय द्वारा स्वीकृत वर्णमाला का परिचय, स्वर, लान, मात्राएँ, अनुस्वार, ध्रुवर्ग, वन्द्रबिन्दु, संयुक्त वर्ण, हलचिन्ह विदेशी ध्वनियों के लिपि चिन्ह-नुक्ता और ओं।

[ख] शब्दों को जोड़कर या अलग-अलग लिखने का नियम- सामासिक शब्द, परसर्ग, पूर्वकालिक क्रियाएँ, क्रियापद और सहायक क्रियाएँ।

[ग] य - व धृतियों का प्रयोग।

[घ] विराम चिन्ह - पूर्ण विराम, अल्पविराम, अर्धविराम, प्रश्नचिन्ह, विस्मयादिबोधक, अवतरण, कोष्ठक, लोप चिन्ह, सक्षेप चिन्ह [दिए हुए वाक्यों में विराम चिन्हों का प्रयोग करना]।

[च] अंकलेखन - देवनागरी अंक, भारतीय अंको का अन्तरराष्ट्रीय रूप। संख्यालेखन - संख्याओंका अंको और शब्दों में लेखन, गणितीय चिन्हों का परिचय- धन [+], ऋण [-], गुणन [x], भाग [÷], बराबर [=], सहीबटे [अ=ब ÷ क] दशमलव [.], वर्गमूल [$\sqrt{\quad}$], प्रतिशत [%], अनुपात [:], कोष्ठक [( )], वर्ग ^२, घन [अ^३], पहाड़ी शब्दावली का वर्गमूल [-]।

[छ] शिरोरेखा।

[३] लिंग, वचन, कारक पर आधारित अशुद्ध वाक्योंका शुद्धीकरण।

[४] पत्रलेखन - पत्रलेखन का स्वरूप एवं सामान्य परिचय, पत्रों के प्रकार, निमंत्रण पत्र, अभिभेदन पत्र, शोक पत्र, समवेदना पत्र, आभेदन पत्र, धिक्कावत एवं मुझाव पत्र।

- [५] संक्षेप - स्वरूप एवं तत्त्व, दिए हुए गद्यांश का एक तिहाई शब्दों में सारांश लिखना ।
- [६] निबंधलेखन - वर्णनात्मक, आत्मकथात्मक, कल्पनात्मक, ललित ।
- [७] अनुवाद - मराठी अथवा अंग्रेजी परिच्छेद का हिन्दी में अनुवाद ।
- [८] विविध प्रश्न [फॉर्म] भरना - रेल, आरक्षण, मनीऑर्डर, तार, बैंक में सहा जा करने और निकालने का फॉर्म, बैंकों का मांग पत्र [डिमांड ड्राफ्ट] तथा वजन आदि भरना ।
- [९] अंग्रेजी पारिभाषिक शब्दसूची एवं वाक्यांशों का हिन्दी अनुवाद एवं वाक्यों में प्रयोग । [१५० पारिभाषिक शब्द ५० वाक्यांश शब्द सूची संग्रह है ।]
- [डारु, तार, और रेल से संबंधित सूची]

=====

" अंतरी पेटवू कानज्योत "

उत्तर महाराष्ट्र विभागीय, जलगाँव।

प्रथम वर्ष कला [हिन्दी]

अंग्रेजी पारिभाषिक शब्दावली का हिंदी अनुवाद

1) A.C. Chair Car	-	वातानुसूल वातावरण कुर्सी व यान
2) Allright Signal	-	सब ठिक है। सिग्नल संकेत
3) Break journey	-	यात्री भाग। दिराज
4) Back dated Ticket	-	पिछली तारीख का टिकट
5) Check rail	-	रोक पहरी
6) Compartment	-	डिब्बा
7) Destination station	-	गंतव्य स्टेशन
8) Dining Car	-	भोजन यान
9) Expansion of journey	-	यात्री विस्तारण
10) En route	-	रास्ते में मार्गस्थ
11) Fish bolt	-	जोड़ काबला
12) Foreign Railway pass	-	इतर रेल्वे पास
13) Gear box	-	गरारा पदटी
14) Goods shed	-	भाल गोदास
15) Head Light	-	अगली बडी बत्ती
16) Hook end	-	पिछली सिरा
17)	-	प्रज्वलन
18) Indicator	-	संकेतक
19) Junction Box	-	संधी पेटी
20) Jack Jaw	-	जकडा
21) Knob	-	धंही
22) Level crossing	-	समतार
23) Lubricant	-	स्नेहक
24) Mail train	-	डाकगाडी
25) Missing goods	-	गायब माल
26) Net load	-	जुध भार
27) Night shift	-	रात्रीपालि
28) On duty	-	कामधर
29) Ped lock	-	सामान्य ताला
30) Porter	-	भारिक

30)	Quick Transit Service	-	द्रत परिवहन सेवा
32)	Return Ticket	-	वापसी टिकट
33)	Running Shed	-	इंजन शेड
34)	Sleeper berth	-	शायिका
35)	Time table	-	समय सारणी
36)	Unmanned	-	कर्मचारी रहित
37)	Vent Shaft	-	चिमणी
38)	Way station	-	मार्गस्थ स्टेशन। छोटा स्टेशन
39)	Zonal Pass	-	क्षेत्रीय पास
40)	Parliament	-	संसद
41)	Constitution	-	संविधान
42)	Chairman	-	सभापति
43)	Speaker	-	अध्यक्ष
44)	Budget	-	बजट आय व्यय
45)	Cabinet	-	मंत्रिमंडल
46)	Central Government	-	केंद्रीय सरकार
47)	Centre	-	केंद्र
48)	Security Officer	-	सुरक्षा अधिकारी
49)	Member of Parliament	-	संसदीय सदस्य
50)	Whip	-	सचेतक
51)	Starred	-	तारांकित
52)	Address	-	व्यक्तिसंग्रह
53)	Secretariat	-	सचिवालय
54)	Preamble	-	प्रस्तावना / उद्देशिका
55)	Constituency	-	निर्वाचन क्षेत्र
56)	Gallery	-	दीर्घ। वीथी
57)	Ordinance	-	अध्यादेश
58)	Amendment	-	संशोधन
59)	Bilateral	-	द्विपक्षीय
60)	Burea Curacy	-	नौकरशाही
61)	Elected	-	निर्वाचित
62)	Cut motion	-	कटौती - प्रस्ताव
63)	Administration	-	शासन
64)	Ambassador	-	राजदूत

65)	Embassy	-	राजदूतावास
66)	Visa	-	वीजा / प्रदेश पथ
67)	Emergency	-	अपात स्थिति
68)	Enact	-	अधिनियम बनाना
69)	Bureau	-	ब्यूरो, कार्यालय, केंद्र
70)	Bye law	-	उपविधि
71)	Decorum	-	शिष्टता जीर्णनता
72)	Interim	-	अंतरिम
73)	Minutes	-	कार्यवृत्त
74)	Man date	-	अधिदेश
75)	Section	-	अनुभाग, धारा
76)	Post Office	-	डाक तार
77)	Postage Stamp	-	डाक टिकट
78)	Postal Address	-	डाक पत्ता
79)	Post copy	-	डाक प्रति
80)	Post Master General	-	डाक महाध्यक्ष
81)	Post Office Saving Bank-	-	डाक घर बचत बैंक
82)	Acknowledgement (A.D.)-	-	प्राप्ति सिद्धकृती [पारती]
83)	Money Order	-	मनि ऑर्डर
84)	National Savings Certificate	-	राष्ट्रीय बचत पत्र
85)	Savings	-	बचत
86)	Cumulative Time Deposit-	-	सकृद्वि संघर्ष जमा
87)	Recurring Deposit	-	आवर्ती जमा
88)	Speed Post	-	स्पीड पोस्ट
89)	Sender's Address	-	प्रेषक/भेजने वाले का पत्ता
90)	Address	-	पानेवाला, प्रेषिती
91)	Registered Letter	-	पंजीकृत / पंजीबद्ध पत्र
92)	Telegraph Office	-	तार घर
93)	Inland letter	-	अंतर्देशीय पत्र
94)	Envelope	-	लिफाफा
95)	Under Certificate of postage	-	डाक-प्रमाणित
96)	Telephone Exchange	-	टेलिफोन केंद्र
97)	By return of post	-	लौटती डाक से
98)	Express Letter	-	द्रुत पत्र, तुरत पत्र

- 99) Register - रजिस्टर
- 100) Sender - प्रेषक
- 101) Correspondence - पत्रव्यवहार
- 102) Posts and telegraphs - डाक तार विभाग
- 103) Directorate General of Posts and Telegraphs. डाक तार का महानिदेशालय
- 104) Director of Posts and telephones. डाक तार निदेशक
- 105) Office of General Manager-Telephone. टेलिफोन के महाप्रबंधक का कार्यालय
- 106) Telegrams - तार
- 107) Telegram Enclair - शब्दों के तार
- 108) Central (Telegraph Office) - केन्द्रीय तार घर
- 109) Postal Research Centre - डाक अनुसंधान केंद्र
- 110) Senior Superintendent of Post Office - प्रथम डाकघर अधीक्षक
- 111) Posts and Telegraphs Board - डाक व तार परिषद
- 112) Charge - इम्बार
- 113) Inspector - निरीक्षक
- 114) Welfare Inspector - कल्याण निरीक्षक
- 115) Superintendent - अधीक्षक
- 116) Senior Superintendent - वरिष्ठ अधीक्षक
- 117) Official - ग्राहकीय
- 118) Urban - नगर
- 119) Cancellation - रद्द करना / खींच करना
- 120) Postal Bank - डाक बैंक
- 121) National Saving Certificate - राष्ट्रीय बचत पत्र
- 122) Kisan Vikas Patra - किसान विकास पत्र
- 123) Indira Vikas Patra - इंदिरा विकास पत्र
- 124) Interest - व्याज / सूट
- 125) Accrued Interest - उपचित व्याज
- 126) Commulative Time Deposit - संचयी धन योजना
- 127) Recurring Deposit Scheme - आवर्ती जमा योजना
- 128) Nominated - नामांकित
- 129) Nominee - नामिन
- 130) Specimen Signature - नमूना हस्ताक्षर

131) First Series	-	पहली मालिका
132) Second Series	-	दुसरी मालिका
133) Registered Parcel	-	पंजीकृत पार्सल
134) Un-registered Parcel	-	अपंजीकृत पार्सल
135) Sorting	-	छटाई
136) Postman	-	डाकिया
137) Delivery	-	आवटन
138) Telegraphist	-	तार सकेतक
139) Communication	-	संचारक, संदेश
140) Mail	-	डाक
141) Telephone Directory	-	टेलिफोन निर्देशिका / डाकपरेक्टरी
142) Savingsgram	-	सेविंग्राम / बचततार
143) Revenue Stamp	-	रसीदी टिकट
144) Head Sorter	-	प्रधान ~~छटाईकार~~ छटाईकार
145) Telegram, Coded	-	कूटभाषा तार
146) Telegram Cypher	-	चीन लेख तार
147) Teleprinter	-	दूरमुद्रक, टेलिप्रिंटर
148) Director Post Offices	-	निदेशक [डाक]
149) Postal Certificate	-	डाक प्रमाण पत्र
150) Post Card	-	कार्ड

" अंतरी शेट्ट ज्ञानज्योत "

उत्तर प्रदेश विभागीय, जल्लाका

प्रथम वर्ष कला प्रयोजन मूलक हिन्दी

[जून, १९९७ पाठ्यक्रम]

Some Expressions and Phrases

- 1) As per Details below - नीचे लिखे ब्यौरी के अनुसार
- 2) As directed - निदेशानुसार
- 3) Beg to State - निवेदन है
- 4) By order - के आदेश से
- 5) Come into force - लागू होना
- 6) Come into operation - चालू होना
- 7) Deemed to be - समझा जाएगा
- 8) During this period - इस में
- 9) Early reply is solicited- शीघ्र उत्तर भेजने की प्रार्थना है
- 10) Eligibility is certified - पात्रता प्रमाणित की जाती है
- 11) Further report is awaited - अगली रिपोर्ट की प्रतीक्षा में
- 12) Furnish details - ब्यौरी प्रस्तुत करें
- 13) Give necessary facilities - आवश्यक सुविधायें दी जाएं
- 14) Hard and fast rules - सख्त नियम
- 15) Has been dealt with suitable - ~~सुचित~~ सुचित कार्रवाई की गई है
- 16) In reply to - के उत्तर में
- 17) In due course - यथावधि
- 18) Justification for the proposal- प्रस्ताव का औचित्य
- 19) Just below - ठीक नीचे
- 20) Kindly acknowledge receipt- कृपया वापसी दें
- 21) Keeping in view - दृष्टि में रखते हुए
- 22) Lay before - रखना / सामने रखना
- 23) Liable to disciplinary action- अनुशासनात्मक कार्यवाही की जा सकती है
- 24) May be considered - विचार किया जाए
- 25) Mentioned above - उपरीलिखित / उपर्युक्त
- 26) Nota Bene (N.B.) - विशेष ध्यान दीजिए [वि. ध्यान]
- 27) Necessary action May be taken - आवश्यक कार्रवाई की जाए
- 28) On behalf of - की ओर से
- 29) ~~Proposition~~ not valid - आपत्ति वैध नहीं है
- 30) Pros and Cons - पक्ष विपक्ष / आगा पीछा [पक्ष-विपक्ष]

31) Put up	- प्रस्तुत कीजिए / पेश कीजिए
32) Question does not arise	- प्रश्न नहीं उठता
33) Quote reference	- संदर्भ बताए
34) Referred to above	- उपरनिर्दिष्ट
35) Remain in force	- लागू रहना / प्रवृत्त रहना
36) Status quo	- यथापूर्व स्थिती
37) So far as possible	- यथासंभव
38) This is to certify	- प्रमाणित किया जाता है
39) Through oversight	- नजर चूक जाने से / भूल जाने से
40) Under mentioned	- निम्नलिखित
41) Until further orders	- अगला आदेश मिलने तक
42) Verified and found correct	- सत्यापित किया, सही है
43) With reference to	- के संबंध में / के प्रसंग में
44) With respects	- सादर
45) Yours faithfully	- भेदीय
46) Your attention is drawn	- आपका ध्यान आकर्षित किया जाता है
47) Form of question	- प्रश्नों का रूप
48) For public benefit	- सार्वजनिक हित के लिए
49) Lapse of time	- समय बीतना
50) Method of disposal	- विस्तारण की रीति

" अंतरी घेदू इानज्योत "
उत्तर महाराष्ट्र विधानीठ, जम्माना

अंक विभाजन

प्रथम वर्ष जी.ए. [हिन्दी]

वाक्य पुस्तक : अक्षर यात्रा	अंक १००
१] गद्य पाठों पर पाँच में से तीन प्रश्नों के उत्तर	[१५]
२] पद्य पाठों पर पाँच में से तीन प्रश्नों के उत्तर	[१५]
३] तर्कदीर्घ व्याख्या :-	
गद्य पाठ - दो में से एक	[०५]
पद्य पाठ - दो में से एक	[०५]
एक वाक्य में उत्तर	[०५]
[गद्य पाठों पर तीन पद्य पाठों पर दो]	
४] व्याकरण :	
[अ] वाक्य शुद्ध करना [८ वाक्य]	[०८]
[आ] पारिभाषिक शब्दों का अनुवाद [दो में से आठ]	[०८]
५] [अ] वार्ता लेखन	[०८]
[आ] अनुवाद [मराठी/अंग्रेजी से हिन्दी में]	[०८]
[इ] तार लेखन	[०८]
६] निबन्ध [पाँच विषयों में से एक पर]	[१५]

प्रथम वर्ष जी.ए. [प्रयोजन पुस्तक हिन्दी]

	अंक १००
१] [क] लिपि पर आधारित वाक्य शुद्ध करना	[१०]
[ख] लिंग-वचन-कारण पर आधारित वाक्य शुद्ध करना	[१५]
२] [क] पारिभाषिक शब्दावली का अनुवाद	[१०]
[ख] वाक्यांशों का अनुवाद	[०५]
३] पत्र लेखन	[१०]
४] संक्षेपण	[१०]
५] विस्तारण	[१०]
६] अनुवाद का अनुवाद [मराठी/अंग्रेजी से]	[१५]
७] निबन्ध	[१५]

प्रथम वर्ष जी. ए.

"प्रयोजन मूलक हिंदी" वैकल्पिक पाठ्यक्रम संदर्भ ग्रंथ सूची

१. हिंदी उद्भव, विकास और रूप - डॉ. हरदेव वाहरी
२. हिंदी प्रयोग - रा.देव्र वर्मा
३. हिंदी भाषा का सरल व्याकरण - डॉ. भीलानाथ तिवारी
४. व्यावहारिक हिंदी और निबंध रचना - ओमप्रकाश सिंहल, तिलकराज बडेहरा, हरीश चन्पल
५. आवेदन - प्राख्य - विमनारायण चतुर्वेदी
६. प्रयोजन मूलक हिंदी - डॉ. दंगल झाल्टे
७. प्रायोगिक आलेख और टिप्पणी - प्रा. विराज ए. ए.
८. व्यावहारिक हिंदी भाग-१ और २ - ओमप्रकाश सिंहल, तिलकराज बडेहरा, धर्मसुंदरशर्मा, उमापतिशर्मा चंदेरा
९. राजभाषा हिंदी - डॉ. भीलानाथ तिवारी
१०. हिंदी रूप रचना - आचार्य जयेंद्र त्रिवेदी
११. अभिव्यक्त व्यावहारिक हिंदी - परमानंद गुप्त
१२. हिंदी वर्तनी और शब्दलेखन - पुणे विद्यापीठ प्रकाशम
१३. विमनारायण विकास परिवर्तन और मानकीकरण केंद्रीय हिंदी निदेशालय, दिल्ली
१४. हिंदी वर्तनी और शब्द लेखन केंद्रीय हिंदी निदेशालय, दिल्ली
१५. रचना-प्रदीप-राष्ट्रभाषा प्रचार सभा, पुणे भाग-[१ व २]

~*~*~*~*~

संस्कृत अख्यातकाल- जुन १२९७ पासून

१] प्रथम वर्ष :- ताहित्य ३. काण्डिज्य [जी-१]

[शासनात्म्य स्तर]

- अ] स्वप्नशास्त्रवदत्त - महाकाण्डि भातं गुण - ६०
- ब] तुभाजितशास्त्र - भाग-१
- क] संभादिका - डॉ. शरोज भाटे, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन गुण - ३०
- क] संस्कृत ताहित्याशी संलग्न खालील पालि प्राकृत ग्रंथकारांचा स्थूलमानाने परिचय
- १] डरिभद्र तूरि ४] गुणतामर तूरि
- २] आचार्य वेदचन्द्र ५] डॉ. तातगाहन
- ३] राजगोखर ६] वेदचन्द्र भणिक

२] द्वितीय वर्ष [शासनात्म्य स्तर] जी - २

- अ] रघुवंश - सर्ग १ ते ३ गुण - ६०
- ब] पंचतंत्र - अथरी द्वितीयारक, गुण - ३०
- क] संस्कृत ताड. भाषाशी संलग्न खालील पालि प्राकृत ग्रंथकारांचा स्थूलमानाने परिचय
- १] कर्मसंजिरी ४] धृतरिश्मन्
- २] ब्रह्मसंग्रह ५] कुमारपाल प्रतिलोच
- ३] धनुष्य विण्डि ६] प्राकृत प्रकाश

द्वितीय वर्ष [विशेष स्तर] [एत - १]

- अ] काव्यशास्त्र विवर्ण भाग १ व ३ गुण - ५०
पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
- ब] मनुस्मृती : [तप्तसाधना] राजधर्म प्रकरण गुण - ५०
- द्वितीय वर्ष विशेष स्तर [एत - २]
- अ] वेदान्ततार : सदाशिव भतीन्द्र कृत: संपूर्ण गुण - ४०
- ब] तर्कसंग्रह अष्टस्यहृत: प्राज्ञान्वयविचार गुण - ४०
- क] प्रात्याक्षिके गुण - २०

३] तृतीय वर्ष [शासनात्म्य स्तर] [जी - ३]

- अ] विद्वामोर्षीकम् - [महाकाण्डि काण्डिकात] गुण - ६०
अंक १ ते ३ लुब्ध अख्यात
- ब] संपूर्ण नाटक - स्कृत अख्यात
- ब] चित्तोजातकम् - [मूर्तिहरि:] संपूर्ण गुण - ४०

तृतीय वर्ष विशेष स्तर [स्त - ३]

- अ] ऋक्सूक्त तुगन्ध गुण - ५०
शिवराजी विद्यापीठ प्रकाशन
- ब] ईशावाक्यसौमनिषद तंपूर्ण गुण - २०
वैदिक वाङ्मयाचा इतिहास गुण - ३०

तृतीय वर्ष विशेष स्तर [स्त - ४]

- अ] देवाकरण सिधदान्त कौमुदी गुण - ३०
संज्ञा व कारक प्रकरण
- ब] पाप्यतर संस्कृत अनुवाद गुण - १०
- क] संस्कृत लेखन गुण - १०
- ड] संस्कृत काव्यशास्त्राचा इतिहास गुण - ३०
विशेष संदर्भ १] रतसंप्रदाय २] अलंकार संप्रदाय
३] रीती संप्रदाय ४] यज्ञोक्ति संप्रदाय ५] ध्वनिसंप्रदाय
- इ] ग्राह्यद्विती गुण - २०

वी.ए. अर्धगाग्धी - प्राकृत -

प्रथम वर्ष साहित्य - जी - १.

अ) पादुका-मंजरी - उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ प्रकाशित
तद्दाल संवोधनपद व वंदकारणवर्णन हे दोन पाठ वर्ष कसन

गुण - ६०

व) प्राकृतशी संलग्न अशा साहित्य कृतींचा स्थूलमानाने परिचय

गुण - १०

कालीदास	पाणभट्ट	कौटिल्य अर्थशास्त्र
भवभूती	भरतमुनी	पाणिनी

द्वितीय वर्ष साहित्य - जी - २

अ) १] अंजनापापंजनसुतंतु - [पद्मचरित्र संधी १८ व १९] गुण - ४५

२] अभयखणं - आग्नेयस्य गुण - ४५

प्रा. रणदिने. तंपादित प्रत

व) काळा कला कृतींचा परिचय -

दशकुमार चरितम्	नैषधीय चरितम्
श्रीमद्भागवतम्	काव्य प्रकाश प्रम्बुत्र शांकरभाष्य
आष्टांगहृदयम्	

तृतीय वर्ष साहित्य जी - ३

१] मलका - तोमरआचार्य - तंपादक प्रा. रणदिने स. स.

गुण - ५०

२] वज्जालगं - १ ते १४ वज्जा - तंपादक प्रा. रणदिने स. स.

गुण - ५०

स्पेशल पेपर सत - १

१] वारतापुष्पा - कुंदकुंदाचार्य - गुण - ५०

२] प्रत्येक वृद्धकथा - तंपादक वी. वी. भगरे, सातारा
गुण - ५०

सत - २

१] नाजाधाम्नाकहाओ - दीपईकहा गुण - ५०

२] उत्तराध्यायनसूत्र - अध्याय-१, ८, २, १३, १४, २३, २४

शिवाजी विद्यापीठ, प्रकाशन

<u>Paper S.3-</u>	<u>Section-I</u>	(A) History of Prakrit literature.	
		(a) Outlines of the Agama literature of the svatantras.	
		(b) Epic : Lilavai Kumarapalacariya, Gaudavaho, Ravanavaho (Setubandha) Paumacariyam.	
		(c) Some Prakrit Authors ; Hemacandra, Devendragani, Haribhadrasuri, Puspadanta, Kundakunda.	
		(d) Some Prakrit text ; Samarajca- kaha, Dhurtakhyana, Kumarapalepratibodha, Samayasara, Karakanda Cariu 45	
		(e) Sattakas.	
		(B) gahasattasai (वट्टिण सत्ताका) except the following gathas : 5,20,22,31,44,55,56,100 - 35	

Section-II : Oral

20

Special Paper S.4. Section-I : Prakrit Grammar of Hemacandra 8th Chapter.

(a) Desi, Tatasama and Tadbhava words.	10
(b) Vowels, initial-medial and final consonants.	10
(c) Modification in articulation	10
Svarabhakti	
Kevalikarana	
Varnagama	
Varnalopa	
Savarnalopa	
Varnaviparyaya	
Samprasarana	
Murdhanyanipata	
(d) Word transformation: From Sanskrit into Prakrit and vice versa.	5
(e) Characteristics of Magadhi, Ardhamagadhi, Sauraseni, Maharashtrai.	10
(f) Translation from Prakrit passages.	8
(g) Essay writing in Ardhamagadhi	7
(h) translation of gathas from siddha - Hema- Sabdanusasanam, gathas on the Sutras-	20
288 to 367	

Section -II : Oral

20

॥ अंतरी पेट्रु ज्ञानज्योत ॥

उत्तर प्रदेश विद्यापीठ, जयगाँव.

वी. ए. पालि अभ्यासक्रम जून १९९७ पासून

एस्. वाय. वी. ए.

पालिकुतुमांजलि - पाठ १ ते १८ व १५ ते १७.

एस्. वाय. पी. ए.

जनरल पेपर - १

पालिकुतुमांजलि - पाठ २ ते १४ व १८ ते २३.

स्पेशल पेपर - १

निदानकथा [सुधीकथा]

स्पेशल पेपर - २

धम्मपद [सर्ग - २, ४, ६, ७, १०, १२, १४, १५, १९, २०, २२, २४, २५]

डि. वाय. वी. ए.

जनरल पेपर - २

चरिभाषिटक

स्पेशल पेपर - ३

अ] पालि वाङ्मयाचा इतिहास

ब] पालिकथे भाषांतर किंवा निबंधलेखन

स्पेशल पेपर - ४

अ] कथ्यात्मक व्याकरण [तंधी, कारक, समास]

ब] जातक [संवादक भा. श्री. रणादिवे] पाठ १ ते १२